

LA/Petri Jääskinen/AN

22.4.1985

Till arbetspensionsanstalterna

EGEN PENSIONSLAG FÖR FRILANS-ARBETSTAGARNA

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lag om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande samt till vissa därtill anslutna lagar.

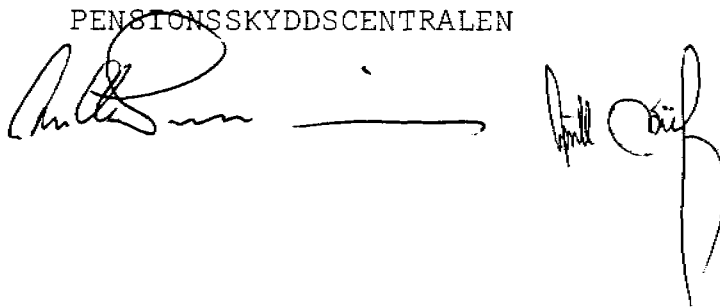
I propositionen föreslås, att pensionsskyddet för vissa utövande konstnärer och andra så kallade frilansarbetare skall förbättras genom lag. Lagen kommer att gälla sådana arbetstagare, som utför skapande arbete inom de i lagen definierade branscherna och som enligt nuvarande stadganden ofta stannar utanför arbetspensionsskyddet till följd av osammanhängande och kortvariga arbetsförhållanden. I lagen ingår de specialstadganden, som särdragen i dessa arbetstagares arbetsförhållanden förutsätter. I övrigt iakttas i tillämpliga delar det som är stadgat i lagen om pension för arbetstagare. Verkställigheten av lagen skall handhas av en särskild för utövande konstnärer avsedd pensionskassa, som grundas för detta ändamål.

I lagen om pension för arbetstagare och i lagen om statens pensioner görs nödvändiga tekniska ändringar.

Om tillämpningen av lagarna ges senare särskilda cirkulär.

Avsikten är att lagarna skall trädde i kraft vid ingången av år 1986.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

BILAGA

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande samt vissa därtill anslutna lagar.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att pensionsskyddet för vissa utövande konstnärer och andra så kallade freelance-arbetare förbättras genom lag. Lagen skulle beröra arbetstagare, som utför skapande arbete inom branscher som definieras i lagen och som på grund av arbetsförhållandenas osammanhängande och kortvariga natur enligt nu gällande stadganden ofta kommer att stå utanför arbetspensionsskyddet. Lagen skulle omfattas de specialstadganden som särdragen hos arbetsförhållandena för dessa arbetstagare

förutsätter. I övrigt skulle i tillämpliga delar gälla det som är stadgat i lagen om pension för arbetstagare. Lagens verkställighet skall enligt förslaget handhas av en särskild pensionskassa för utövande konstnärer, som skall grundas för detta ändamål.

I lagen om pension för arbetstagare görs nödvändiga ändringar, närmast av teknisk natur.

Lagarna är avsedda att träda i kraft vid ingången av år 1986.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens samhälleliga betydelse

1.1 Målsättning

Pensionsskyddet för arbetstagare som är anställda hos privata arbetsgivare har ordnats genom lagen om pension för arbetstagare (395/61; APL) och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62; KAPL). Villkendera lagen som skall tillämpas på arbetsförhållandet avgörs i allmänhet på basen av det arbete som arbetstagaren utför. Sedan KAPL trädde i kraft har lagen tillämpats på arbetstagare som utför kroppsarbete inom vissa branscher såsom jordbruk, skogsbruk, byggnads- och hamnarbete. KAPL berör dock inte funktionärer som arbetar inom dessa branscher och i allmänhet inte heller andra arbetstagare som utför intellektuellt arbete. Deras pensionsskydd har ordnats i enlighet med APL.

Då APL stiftades var avsikten att lagen närmast skulle tillämpas på arbetstagare i arbetsförhållandet av bestående eller åtminstone av långvarig natur. Detta framgick av den begränsning som intogs i lagens 1 §, enligt vilken arbetsförhållandet borde fortgå utan avbrott minst sex månader innan det kunde bli fråga om att tillämpa lagen. Den nämnda minimitiden om sex månader har senare, räknat från den 1 januari 1965 ändrats till fyra månader och från den 1 juli 1971 till en månad.

Ovan nämnda begränsning i fråga om arbetsförhållandets längd har ansetts nödvändig, eftersom det inte är ändamålsenligt att låta APL gälla för alla alldeles obetydliga och tillfälliga arbetsförhållanden, som saknar betydelse med tanke på pensionsskyddet och således skulle föranleda en oskälig belastning för upprätthållandet av systemet. Det finns dock branscher som typiskt hör under APL, inom vilka det vid sidan av långa och bestående arbetsförhållanden också finns kortva-

riga och tillfälliga arbetsförhållanden. Denna situation är typisk t.ex. för skådespelarna. Det förekommer tom. fall då den utövande konstnärns hela arbetsinsats består av sådana tillfälliga och kortvariga arbetsuppgifter. Utanför APL:s tillämpningsområde kommer då i många fall att stå sådana arbetsförhållanden, som är av väsentlig betydelse för både arbetstagarens utkomst och pensionsskyddet. Det kan inte anses ändamålsenligt att sådana arbetstagare som regelbundet har tagit del i arbetslivet skall bli utanför arbetspensionsskyddet på grund av att arbetsförhållandena helt eller till betydande del varit osammanhängande.

Här ovan har som exempel nämnts skådespelarna och andra utövande konstnärer, men det samma gäller också andra s.k. freelance-arbetstagare, som utför skapande arbete. För sådana arbetstagare är det nödvändigt att pensionsskyddet kan ordnas också på grundval av alldeles kortvariga arbetsförhållanden.

1.2. Medel

Ett sätt att ordna pensionsskyddet för freelance-arbetstagarna skulle vara att låta dem ingå som en del av det pensionssystem som stadgandena i KAPL gäller. Detta är dock inte ändamålsenligt. Det finns relativt litet freelance-arbetstagare, enligt beräkning bara något över 10 000, varför deras möjligheter att inom ramen för KAPL-arbetspensionskassan påverka förverkligandet av sitt pensionsskydd skulle vara små. Dessutom arbetar ovan avsedda arbetstagare inom branscher, som till sin natur helt och hållet avviker från typiska, i KAPL avsedda områden. Att ordna pensionsskyddet enligt APL skulle å sin sida, på grund av att arbetsförhållandena är så kortvariga, kräva att för detta system främmande försäkringstekniska metoder utvecklas och införs i systemet. Dessutom kräver de försäkringstekniska omständigheterna, avvikande från APL:s organisation, att pensionsförsäkringen för alla de ifrågavarande arbetstagarna skulle ordnas i samma pensionsanstalt.

På grundval av det ovan framförda och andra särdrag hos ifrågavarande arbetsförhållanden föreslås att en separat pensionslag stiftas för utövande konstnärer och redaktörer. Lagen skulle omfatta sådana utövande konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande, som genom sin skapande verksamhet tar del i förberedandet och genomförandet av en föreställning eller ett verk.

Såsom ovan nämndes finns inom ifrågavarande branscher arbetstagare vilkas arbetsförhållanden är fasta och långvariga. Deras pensionsskydd skulle fortsättningsvis ordnas i enlighet med APL. Avgränsningen av dessa fall från de specialarrangemang som gäller freelance-arbetstagare skulle genomföras med hjälp av ett tilläggskrav på att arbetsförhållandet skall vara avsett att pågå en kortare tid än ett år.

Avsikten är att APL inte skall tillämpas på de arbetsförhållanden som föreslås höra under den föreslagna lagen. Avsikten är inte heller att genom den föreslagna lagen ändra gränsdragningen mellan arbetsförhållanden och företagarverksamhet. Bland annat tidnings- och tidsskriftsredaktörer verkar ofta som självständiga företagare när de författar artiklar för olika tidningar utan att vara ordinarie anställda vid tidningen. Förteckningen i den föreslagna lagens 1 § innebär inte, att dessa arbetstagare utan vidare på basen av befattningsbenämningen skulle anses stå i arbetsförhållande, utan denna fråga avgörs på basen av arbetsrättsliga normer. Om det uppstår osäkerhet om vilken lag som skall tillämpas på arbetstagaren, skall frågan avgöras av pensionsskyddscentralen på ansökan av den som låtit utföra eller som utfört ifrågavarande arbete eller på ansökan av en pensionsanstalt.

Lagen skulle inte omfatta arbetsförhållanden som lyder under lagen om sjömanspensioner, eftersom systemet i lagen om sjömanspensioner (72/56) på samma sätt som i den nu föreslagna lagen samlar förtjänsterna under ett helt år. Andra begränsningar ifråga om lagens tillämpning skulle inte stadgas. Detta innebär att lagen skulle gälla också för arbete som utförs i anställning hos staten och kommunerna.

I analogi med övriga arbetspensionslagar skulle i systemet för utövande konstnärer ingå ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensionsskydd. Utgångspunkt är att pensionsbeloppen och förutsättningarna för att få pension så noggrant som möjligt skulle motsvara förmånerna i enlighet med APL. På grund av de speciella drag som ansluter sig till ifrågavarande arbetstagares arbetsförhållanden föreslås dock vissa avvikelser.

Enligt APL tillväxer pensionen för arbetstagaren särskilt för varje arbetsförhållande. Den tid som berättigar till pension beräknas alltid endast i hela månader. Också den lön som utgör grund för pensionen bestäms särskilt för varje arbetsförhållande så, att man av den sammanlagda lönen för två kalenderår, som väljs på det sätt lagen föreskriver, beräknar den genomsnittliga lönen

per månad. Typiskt för de arbetsförhållanden som gäller utövande konstnärer och andra i lagförslaget avsedda arbetstagare är att de är tillfälliga och korta, ibland pågår arbetsförhållandet en dag eller två, varvid beräkningen av den tid som berättigar till pension och den lön som utgör grund för pensionen särskilt för varje arbetsförhållande och med användande av en månad som tidsenhet skulle vara svårt.

Därför föreslås att som tidsenhet används ett kalenderår och att som år som berättigar till pension skulle räknas alla de kalenderår under vilka arbetstagarens årliga förvärsinkomster åtminstone har stigit till en fastställd gränsinkomst. Enligt förslaget skulle denna gränsinkomst vara 540 mk beräknad enligt 1966 års indexnivå, dvs. 4 137,48 mk enligt 1985 års nivå. Denna gränsinkomst är hälften av den i 1 § APL förutsatta genomsnittliga månadsinkomstens belopp multiplicerad med tolv. Om arbetstagarens inkomster något år inte skulle stiga till den nämnda gränsinkomsten kan den erhållna arbetsförtjänsten inte anses vara av betydelse med tanke på pensionsskyddet och ifrågasvarande kalenderår skulle således inte beaktas som berättigande till pension. Arbetsförtjänsten skulle anses hänföra sig till det år under vilket den har utbetalats.

Storleken av försäkringspremieprocenten skulle fastställas av social- och hälsovårdsministeriet. Försäkringspremieprocenten borde fastställas så att den åtminstone i stort sett är lika stor som för motsvarande försäkring inom APL. Lösningar av annat slag skulle eventuellt medföra återverkningar på tillämpningen av lagen.

2. Ärendets beredning

Lagförslaget har utarbetats på basen av PM II av den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta Freelance-arbetsgruppen (arbetsgruppspromemoria 1984:4, social- och hälsovårdsministeriet).

Utlåtanden om utkastet till proposition har införskaffats från: Finansministeriet, inrikesministeriet, undervisningsministeriet, statens kommissioner för konst, försäkringsdomstolen, pensionsskyddscentralen, arbetspensionsanstalternas förbund, statskontoret, Kommunala pensionsanstalten, Sjömanspensionskassan, Finlands Fackförbunds Centralorganisation, Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund, Affärsarbetsgivarnas centralförbund, Grafiska Industrins arbetsgivareförbund, Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liit-

to, Kommunala arbetarnas och tjänsteinnehavarnas Förbund, Musikernas Samorganisation, Finlands musikerförbund, Finlands Skådespelarförbund, Finlands Radio- och TV-reportrar, Finlands journalistförbund, Finlands Danskonstnärersförbund, Teaterarbetarnas Samorganisation i Finland och Tekniska och Specialbranschernas förbund.

I utlåtandena har man allmänt taget förhållit sig positivt till arbetsgruppens förslag angående pensionsskydd för freelancearbetstagare och man har ansett det viktigt att denna grupp, som fått sitta emellan, så snabbt som möjligt kunde bli delaktigt av pensionsskyddet. Mest motstånd har förslaget rönt bland arbetsgivarorganisationerna, som speciellt anser att det föreslagna gränsbeloppet för arbetsinkomsterna är för lågt. En del av dem som har givit utlåtanden, bl.a. finansministeriet, har godkänt förslaget med vissa reservationer. De har ansett att det vore förnuftigare att ordna pensionsskyddet för denna grupp genom att utveckla de nuvarande pensionssystemen. I rätt många utlåtanden har man fäst uppmärksamhet vid avgränsningen av den grupp freelance-arbetstagare som kommer att beröras av lagen. Man tycks anse att problemet med gränsdragningen är tämligen svårt och kan försäkra förvirring. De påpekanden i fråga om detaljer som har gjorts i utlåtandena har man i mån av möjlighet försökt beakta då propositionen har fått sin slutliga utformning.

3. Propositionens organisatoriska verkningar

På grund av de speciella drag som ansluter sig till de utövande konstnärernas och redaktörernas arbetsförhållanden skulle ett effektivt ordnande av pensionsskyddet förutsätta att alla pensionsförsäkringar koncentreras till samma pensionsanstalt. För att ifrågasvarande arbetstagare skall kunna ta del i realiserandet av sitt pensionsskydd föreslås att pensionsförsäkringen omhändertas av en för ändamålet grundad särskild pensionskassa för utövande konstnärer. Stadgandena om grundandet av kassan och om de organ som utövar dess beslutanderätt skulle ingå i lagen. Pensionskassans beslutanderätt utövas enligt lagförslaget av en delegation och en styrelse, vilka har en ordförande och en viceordförande samt lika många representanter för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna. Delegationen skulle tillsättas av pensionsskyddscentralen, som också

utser styrelsens ordförande och viceordförande. I övrigt skulle bestämmelser om förvaltningen av pensionskassan ingå i ett reglemente, som ges genom förordning.

Eftersom pensionskassan för utövande konstnärer skulle ha till uppgift att ensam sköta ifrågavarande arbetstagares pensionsförsäkring, borde den också åläggas vissa tillsynsuppgifter. Därför föreslås att pensionskassan skall utöva tillsyn över att arbetsgivaren fullgör sin försäkringsplikt. Vid försummelse skall pensionskassan uppmana arbetsgivaren att rätta till saken. Om detta inte leder till resultat, kan pensionskassan på basen av införskaffad utredning eller uppskattning påföra arbetsgivaren en högst dubbelt så stor försäkringsavgift.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

Ordnanandet och bekostandet av pensionsskyddet för utövande konstnärer och andra i lagen

avsedda freelance-arbetstagare skulle åligga arbetsgivaren. Arbetstagaren skulle dock inte gå miste om sin pensionsrätt fastän arbetsgivaren försummat att uppta pensionsförsäkringen.

Enligt beräkning skulle lagen komma att beröra ca 10 000 personer, vilkas sammanlagda arbetsinkomst skulle vara ca 200 milj. mk per år. Enligt APL-försäkringspremiernas nuvarande nivå skulle ca 20 milj. mk per år inflyta i försäkringspremier.

Pensionsutgifterna beräknas i början vara rimligen små. Enligt beräkning skulle i pensioner i enlighet med ifrågavarande lag under det första året utbetalas ca 50 000 mk och under det andra året ca 300 000 mk. Därefter skulle pensionsutgifterna årligen öka så att de under det femte året redan skulle vara ca 2 milj. mk.

Lagförslaget medför inte särskilda kostnader för staten.

DETALJERAD MOTIVERING

1. Motivering av lagförslagen

1.1. Lag om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande.

1 §. I paragrafen har intagits stadganden om lagens tillämpningsområde. Lagen omfattar endast arbetstagare i arbetsförhållande och också dem endast under förutsättning, att verksamheten sker i ett arbete som nämns i paragrafen. Stadgandet har utarbetats i en form som förutsätter att den förteckning som ingår där är fullständig.

Med musiker avses inte endast instrumentalister utan också sångare. Till en musikers arbete räknas också arrangemang av musik. Musikundervisning liksom även annat undervisningsarbete lämnas däremot enligt förslaget utanför lagens tillämpningsområde. Som andra utövande konstnärer anses t.ex. arbetstagare som uppträder som mannekäng eller som verkar i olika programledaruppgifter. Som tidnings eller tidskrifts redaktionella medarbetare anses förutom ombrytare och

illustratör vid tidningens redaktion även bl.a. litteratur- eller kulturkritiker och tidnings korrespondent. I samtliga fall är en tilläggsförutsättning att det skapande konstnärliga arbetet eller framställningssätten är av avgörande betydelse i ifrågavarande arbetsförhållande.

Lagen omfattar arbetsförhållanden som är avsedda att vara en kortare tid än ett år och i vilka en person antagits för att utföra ett arbete under en kortare tid än ett år, under vidare förutsättning att arbetet utförs inom de uppräknade branscherna. Från detta görs dock ett undantag, personer som faller under lagen om sjömanspensioner. Det pensionsskydd som nämnda lag ger kan i vissa fall vara bättre. Enligt systemet i lagen om sjömanspensioner sammanräknas dessutom förtjänsten under en lång tid på samma sätt som i den nu föreslagna lagen. För klarhetens skull föreslås dessutom stadgat att lagen inte gäller verksamhet som hänförs till lagen om pension för företagare (468/69).

Lagen skulle komma att omfatta också här avsedda arbetstagare som är i statens eller kom-

munernas tjänst. För att undvika en dubbel försäkring behövs ett stadgande om detta i lagen om statens pensioner (280/66). Däremot finns i 1 § 5 mom. lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/64) ett stadgande om att lagen inte berör arbetstagare om vars på tjänste- eller arbetsförhållande grundade pensionsskydd är särskilt stadgat.

2 §. I paragrafen stadgas att det pensionsskydd som skapas genom denna lag skall ordnas genom en särskild pensionsanstalt som skall grundas för ändamålet. Den skulle organiseras på samma sätt som den arbetspensionskassa som verkställer KAPL. Villkoren och grunderna för pensionsskyddet har man för avsikt att slutligt planera sedan anstalten har grundats.

3—5 §§. Dessa paragrafer innehåller de specialstadganden som är nödvändiga på grund av att ifrågavarande arbetsförhållanden är osammanhängande och kortvariga. Den arbetsförtjänst som berättigar till pension föreslås hopräknad för ett kalenderår i sänder. Undantag skulle dock göras för det år då invaliditet inträder. I övrigt skulle principerna för APL iakttas.

Såsom ovan har konstaterats används vid uträkandet av den tid som berättigar till pension ett kalenderår som tidsenhet utom i vissa undantagsfall. Som till pension berättigande arbetsförtjänst skulle räknas alla de inkomster, indexjusterade i enlighet med 9 § APL, som erhållits i arbete som faller under denna lag och som arbetstagaren har haft under de på ovan beskrivet sätt fastställda kalenderår som berättigar till pension.

Då man fastställer den arbetsförtjänst som vid invalidpension berättigar till pension skall i enlighet med 6 § 3 mom. APL också tiden från det att invaliditeten inträder tills pensionsåldern uppnås beaktas. Den lön som utgör grund för denna s.k. pension på basen av återstående tid skulle bestämmas på basen av den arbetsförtjänst som arbetstagaren har erhållit under de fyra på varandra följande kalenderår som har föregått den månad då invaliditeten inträtt, det år då invaliditeten inträder medräknat, och under vilka arbetstagarens arbetsförtjänst har uppnått den ovan nämnda gränsinkomsten. Då i detta fall 7 § APL tillämpas skulle de olika arbetsförhållanden som har förekommit under de på varandra följande åren betraktas som ett sammanhängande arbetsförhållande.

6 §. Enligt stadgandet skulle pensionerna samordnas med andra lagfästa och med dem jämförbara pensioner och fortlöpande ersättningar så

som i 8 § APL är stadgat. Den arbetsförtjänst som berättigar till pension i enlighet med den nu föreslagna lagen och som skulle fastställas på basen av den högsta beräknade arbetsförtjänsten under ett kalenderår skulle beaktas, då man väljer den i ovan nämnda stadgande avsedda högsta lön som kan utgöra grund för pensionen.

Också för tillämpningen av 8 § 3 mom. APL behövs specialstadganden om hur den i denna lag avsedda arbetsförtjänsten skall beaktas tillsammans med annan inkomst eller pension som under samma tid har erhållits i annat arbets- eller tjänsteförhållande eller genom företagaverksamhet. I detta fall skulle för fastställande av samordningsgrunden den till pension berättigande arbetsförtjänsten sammanräknas med inkomst eller pension i enlighet med annan lag, varvid som arbetsförtjänst i enlighet med denna lag används den genomsnittliga förtjänsten per månad.

7 §. Paragrafen innehåller stadganden angående försäkringstekniken. Avsikten är att beträffande pensioner som finansieras gemensamt skulle i tillämpliga delar gälla vad om försäkring enligt APL är stadgat. Pensionskassan skulle på samma sätt som arbetspensionskassan enligt KAPL anslutas till fördelningen av kostnaderna i enlighet med 12 § APL. Deltagandet i det i APL stadgade utjämningsystemet skulle säkerställa de pensioner som utbetalas genom freelance-systemet även om antalet arbetstagare som hör till pensionskassan i framtiden skulle minska avsevärt.

8 §. Vid underlåtenhet att betala försäkringspremie skall pensionskassan på basen av införskaffad utredning, eller om sådan inte finns, enligt uppskattning kunna ålägga arbetsgivaren en högst dubbelt så stor försäkringspremie. Stadgandet är av samma innehåll som 10 § 4—6 mom. KAPL. Normalt bestäms pensionen på basen av den del av arbetstagarens arbetsförtjänst för vilken lagstadgad försäkringspremie har erlagts. I enlighet med denna paragraf hopbringas pension, såsom enligt KAPL, också på basen av sådan arbetsförtjänst för vilken arbetsgivaren har ålagts att erlagga försäkringspremie, även om den inte har indrivits, liksom också på basen av sådan arbetsförtjänst som har utretts på tillförlitligt sätt men för vilken premie inte längre kan påföras arbetsgivaren.

9 §. Paragrafen innehåller stadganden om återlåning av pensionskassans tillgångar.

10 §. Det stadgande om indexjustering som föreslagits bli intaget i lagen är av samma innehåll som i andra arbetspensionslagar.

1.2. Lagen om pension för arbetstagare

8 §. Det föreslås att till den sista meningen i paragrafens 2 mom. fogas ett omnämmande om att angående tillämpningen av detta moment på arbetsförhållanden som lyder under lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande gäller det som är stadgat därom i nämnda lag. Specialstadgandena ingår i 5 § nämnda lag.

Det föreslås att till den förteckning över grundpensioner som ingår i paragrafens 4 mom. fogas pension i enlighet med lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande.

1.3 Lagen om statens pensioner

2 §. Det föreslås att till 2 § 1 mom. lagen om statens pensioner fogas ett stadgande om att

lagen inte gäller anställning som beakras för pension i enlighet med lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande.

2. Ikraftträdande

Verkställigheten av lagen kräver en stor mängd förberedande åtgärder för vilka en tid om åtminstone ett halvt år måste reserveras. Därför föreslås att pensionssystemet för konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande bringas i kraft först vid ingången av år 1986.

Med stöd av vad ovan anförts avläts till Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Denna lag tillämpas på arbetsförhållande, i vilket arbetstagaren verkar:

- 1) som musiker;
- 2) som skådespelare, dansör eller annan utövande konstnär eller som regissör, dramaturg, koreograf, dräktpåplanerare eller scenograf;
- 3) som tidnings eller tidskrifts redaktör eller redaktionell medarbetare eller som förfärdigare av annat genom tryckningsförfarande framställt verk;
- 4) som redaktör för radio- eller televisionsprogram eller som anmälare eller konstnärlig medhjälpare;
- 5) som översättare, tolk eller guide; eller
- 6) som fotograf, klippare eller konstnärlig medarbetare som deltar i framställningen av fotografi eller film.

En förutsättning för att lagen skall tillämpas är dessutom att det skapande konstnärliga arbetet eller framställningssättet är av avgörande betydelse i det arbetsförhållande som avses i 1 mom. och att arbetsförhållandet är avsett att fortgå en kortare tid än ett år.

Denna lag gäller inte arbetsförhållande som lyder under lagen om sjömanspensioner (72/56) ej heller verksamhet som omfattas av lagen om pension för företagare (468/69).

Uppstår oklarhet om huruvida denna lag skall tillämpas på en viss person, avgörs frågan av pensionsskyddscentralen på ansökan av den som

lätit utföra eller som utfört arbetet eller på ansökan av pensionsanstalten.

2 §

För arbetstagare som lyder under denna lag skall arbetsgivare i enlighet med denna lag bekosta pensionskydd för ålderdom, invaliditet och arbetslöshet samt för de anhöriga till en sådan arbetstagare familjepensionskydd.

Anordnandet av pensionskydd enligt denna lag handhas av pensionskassan för utövande konstnärer. Villkoren och grunderna för pensionskyddet fastställs av social- och hälsovårdsministeriet på ansökan.

Reglemente för pensionskassan för utövande konstnärer utfärdas genom förordning. Pensionskassans beslutanderätt utövas av en delegation och en styrelse, vilka består av ordförande och viceordförande samt lika många representanter för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna på området. Ordföranden eller viceordföranden skall vara förtrogen med försäkringsverksamhet. Delegationen tillsätts av pensionskyddscentralen, som även utser styrelsens ordförande och viceordförande.

3 §

Förutsättningarna för erhållande av ålders-, invalid- och arbetslöshetspension samt pensionens storlek bestäms, om inte annat följer av denna lag, enligt stadgandena i lagen om pen-

4 familjepension ävensom

sion för arbetstagare (395/61). Arbetstagare har dock rätt att erhålla ålderspension enligt denna lag oberoende av om han fortsätter med i § avsett arbete.

En förutsättning för erhållande av pension är att arbetstagarens arbetsförtjänst av i denna lag avsett förvärvsarbete uppgår till minst 540 mark per kalenderår. Arbetsförtjänsten anses hänföra sig till det kalenderår under vilket den utbetalas.

4 §

Såsom till pension berättigande tid räknas varje kalenderår för vilket arbetstagaren erhållit sådan inkomst som enligt 3 § 2 mom. berättigar till pension, dock med iakttagande i tillämpliga delar av vad i 6 § 1 och 3—5 mom. lagen om pension för arbetstagare är stadgat.

Vid uträknandet av invalidpensionens belopp beaktas som till pension berättigande tid även tiden under det kalenderår då invaliditeten inträtt fram till utgången av månaden före den månad då invaliditeten inträtt, om arbetstagarens förvärvsinkomst beräknad per kalendermånad uppgår till minst 45 mark per månad. Vid uträknandet av den tid som återstår till pensionsåldern beaktas även hela kalendermånader fram till pensionsåldern under det år då pensionsåldern uppnås.

5 §

Beloppet av pension enligt denna lag uträknas per kalenderår för den till pension berättigande tid som fastställts i enlighet med 4 § denna lag, på den i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade arbetsförtjänst som arbetstagaren haft under ifrågavarande år, och som legat till grund för de försäkringspremier som erlagts enligt denna lag.

Vid fastställande av invalidpension bestäms den lön som utgör grund för pension för den återstående tiden från det invaliditeten inträtt till det pensionsåldern uppnås, med tillämpning av stadgandena i 7 § lagen om pension för arbetstagare, på basis av den i 3 § 2 mom. avsedda arbetsförtjänst som arbetstagaren haft under de högst fyra sådana kalenderår som omedelbart föregått den månad då invaliditeten inträdde, året då invaliditeten inträdde medräknat, och under vilka den årliga arbetsförtjänsten uppgått till minst 540 mark.

6 §

Vid tillämpning av 8 § lagen om pension för arbetstagare skall pension i enlighet med denna lag jämföras med pension som grundar sig på lagen om pension för arbetstagare, och den arbetsförtjänst, som berättigar till pension i enlighet med denna lag, beaktas vid valet av den i nämnda stadganden förutsatta högsta pensionsgrundande lönen. Härvid bestäms den ovan avsedda arbetsförtjänsten på basis av den högsta i denna lag avsedda arbetsförtjänsten uträknad per kalenderår.

Har i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsett annat än av denna lag omfattat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet fortgått under sådant kalenderår, eller i nämnda moment avsedd pension fortgått under minst tre på varandra följande sådana kalenderår, under vilka arbetstagarens i denna lag avsedda arbetsförtjänst har uppgått till minst det i 3 § 2 mom. stadgade markbeloppet, sammanräknas för bestämmande av samordningsgrunden de i denna lag avsedda arbetsförtjänsterna med motsvarande i detta moment avsedd, enligt annan lag pensionsgrundande lön eller arbetsförtjänst eller pension på det sätt som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används som i denna lag avsedd arbetsförtjänst genomsnittet av arbetsförtjänsten per månad i arbete av detta slag under de ifrågavarande kalenderåren.

7 §

Arbetsgivare är skyldig att erlagga försäkringspremie, som uträknas på basis av de löner han har utbetalat för arbete som omfattas av denna lag, varvid den av social- och hälsovårdsministeriet på framställning av pensionskassan årligen fastställda försäkringspremieprocenten skall tillämpas. Härvid bestäms den lön för vilken försäkringspremie skall erläggas enligt samma grunder som tillämpas vid förskottsinnehållning av skatt. Försäkringspremieprocenten kan fastställas till en lägre nivå för lönen för de arbetstagare som vid utgången av ifrågavarande kalenderår inte fyllt 24 år.

Försäkringspremieprocenterna skall fastställas så, att de med beaktande av den sannolika räntefoten och andra försäkringstekniska omständigheter kan antas ge en avkastning, som förslår för täckande av den framtida utgifter som förorsakas av anordnandet av pensionsskyddet under ifrågavarande kalenderår, dock så, att den del av premieinkomsten som behövs för i 12 § 1

mom. 4 punkten lagen om pension för arbetstagare avsedda utgifter kan indrivnas först då dessa utgifter förfaller till betalning.

De medel som behövs för täckande av de framtida utgifter som anordnandet av det i 2 mom. avsedda pensionskyddet medför, skall pensionskassan i enlighet med av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunder bokföra såsom premiereserv, vilken omfattar även de i 12 § 1 mom. 4 punkten lagen om pension för arbetstagare avsedda utgifterna i den mån de inkomster som pensionskassan har och som inte skall användas för andra ändamål, förslår till täckning av nämnda utgifter.

Vid tillämpning av 12 § lagen om pension för arbetstagare jämställs pensionskassan för utövande konstnärer i övrigt med de pensionsanstalter som verkar i enlighet med lagen om pension för arbetstagare.

8 §

Har arbetsgivare försummat att erlägga försäkringspremie i enlighet med denna lag och avhjälper han inte på anmodan sin försummelse inom en av pensionskassan föreskriven skälig tid, kan pensionskassan på basis av införskaffad utredning eller, om sådan saknas, enligt uppskattning förplikta arbetsgivaren att erlägga försäkringspremien förhöjd till högst dess dubbla belopp. Försäkringspremie får dock inte påföras för annan tid än för det löpande kalenderåret och de fem föregående kalenderåren. Av pensionsanstalten fastställd försäkringspremie samt på den för dröjsmålstiden högst enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställd ränteprocent beräknad årlig ränta, får utsökas utan dom eller utslag på samma sätt som skatter och avgifter. Den av ministeriet fastställda ränteprocenten får vara högst 6 procentenheter högre än ränteprocenten för den basränta som Finlands Bank vid ifrågakvarande tidpunkt uppbär hos penninginrättningarna på centralbankskredit. Förändring av basräntan beaktas likväl först från ingången av kalenderåret efter förändringen.

Av pensionskassan fastställd försäkringspremie och försäkringspremie från vars erläggande pensionskyddscentralen i enlighet med 15 a § lagen om pension för arbetstagare har befriat arbetsgivare, anses vid beräkningen av en pension i enlighet med denna lag såsom erlagd försäkringspremie. Även sådan arbetsförtjänst, som intjänats i arbete som omfattas av denna lag, för vilken arbetsgivaren inte längre kan åläggas att erlägga försäkringspremie, skall vid uträknandet

av pensionsbeloppet beaktas som om försäkringspremien hade erlagts, om intyg av skattemyndigheterna eller annan därmed jämförbar tillförlitlig utredning över lönens belopp företes.

Om arbetsgivaren är ett samfund eller en sammanslutning, för vars förpliktelser delägare eller bolagsman svarar som för egen skuld, kan en med stöd av denna lag fastställd avgift, jämte på den vid dröjsmål med betalningen beräknad ränta, utsökas hos delägaren eller bolagsmannen så som ovan i 1 mom. är stadgat.

9 §

Pensionskassans tillgångar skall i första hand placeras hos de arbetsgivare, som har under denna lag hörande arbetstagare. Vid beslut om placeringarna skall de av arbetsgivaren erlagda försäkringspremierna beaktas.

Placeringarna skall göras med beaktande av deras säkerhet, realvärdets bevarande, avkastning och pensionsanstaltens likviditet. Säkerheten för placering skall utgöra i 10 kap. 3 § 1 mom. 1—4 punkterna lagen om försäkringsbolag (1062/79) nämnda eller till sin art och säkerhet därmed likställda värdepapper eller förbindelser eller fast egendom, som till värde motsvarar placeringen, eller ock placeringskreditförsäkring, som beviljats av pensionskyddscentralen.

10 §

De i lagens 3 § 2 mom., 4 § 2 mom. och 5 § 2 mom. fastställda markbeloppen justeras i enlighet med förändringar i den allmänna löne- och prisnivån så som därom är stadgat i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

11 §

Om inte annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar vad som är stadgat i lagen om pension för arbetstagare.

12 §

Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom förordning.

13 §

Denna lag träder i kraft den 198 .

Som till pension berättigande tid beaktas inte tiden före denna lags ikraftträdande.

Rätt till invalidpension kan inte erhållas på grundval av sådan invaliditet som har inträtt före lagens ikraftträdande.

Pensionskassan för utövande konstnärer kan grundas redan före denna lags ikraftträdande. Pensionskyddscentralen och pensionskassan sedan den har grundats, skall före lagens ikraftträdande

vidta de åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter.

De i denna lags 3 § 2 mom., 4 § 2 mom och 5 § 2 mom. stadgade markbeloppen motsvarar det löneindextal, som fastställts för år 1966.

2.

Lag

angående ändring av 8 § lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare 8 § 3 och 4 mom., sådana de lyder ändrade i lag av den 4 mars 1983 (235/83), som följer:

8 §

Är arbetstagare utan avbrott under en tid av minst sex månader samtidigt sysselsatt i två eller flera till nedan i 4 mom. avsedd grundpension berättigande arbets- eller tjänsteförhållanden eller företagarverksamhet, sammanräknas motsvarande pensionsgrundande löner och arbetsinkomster vid fastställandet av samordningsgrunden. Har arbetstagare omedelbart före pensionsfaller på grund av tidigare pensionsfall fått grundpension eller annan därmed jämförlig, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension och har han samtidigt under minst tre år stått i sådant arbets- eller tjänsteförhållande eller bedrivit sådan företagarverksamhet som berättigar till nedan i 4 mom. avsedd grundpension, läggs vid bestämmandet av samordningsgrunden till den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten in nämnda arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet 10/6 av den tidigare pensionen. Beträffande tillämpningen av detta moment på arbetsförhållanden som lyder under lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (/) eller på företagarverksamhet som lyder under den förstnämnda lagen, gäller likväl vad därom är stadgat i sagda lagar.

De grundpensioner som skall beaktas vid samordningen är följande på arbets- och tjänsteförhållande samt företagarverksamhet grundade ålders- och invalidpensioner:

1) pension i enlighet med de i denna lag fastställda minimivillkoren;

2) med stöd av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beviljad pension;

3) pension i enlighet med det i lagen om pension för kommunala tjänstemän och arbetstagare stadgade grundpensionskyddet;

4) pension i enlighet med lagen om statens pensioner, beräknad på det sätt som är stadgat i samma lags 10 § 1 mom.;

5) med stöd av pensionsstadgan för Finlands Bank beviljad pension i enlighet med grundpensionskyddet;

6) med stöd av pensionsstadgan för Postbanken beviljad pension i enlighet med grundpensionskyddet;

7) med stöd av pensionsreglementet eller pensionsstadgan för folkpensionsanstalten beviljad pension i enlighet med grundpensionskyddet;

8) med stöd av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan beviljad pension, som motsvarar den i 4 punkten nämnda pensionen;

9) i enlighet med pensionsstadgan för ortodoxa kyrkosamfundet beviljad pension i enlighet med grundpensionskyddet;

10) pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för lantbruksföretagare;

11) pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för företagare;

12) pension enligt lagen om sjömanspensioner; och

13) pension enligt lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande.

Denna lag träder i kraft den

198 .

3.

Lag

angående ändring av 2 § lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 18 juli 1975 (568/75), som följer:

2 §
Denna lag gäller inte
anställning, som begynt efter det förmånstaga-
ren fyllt 65 år;
anställning under den tid, för vilken förmån-
tagaren uppbär ålderspension enligt denna lag
eller ålderspension enligt annan lag eller förord-
ning på grund av tjänste- eller arbetsförhållande
eller företagaverksamhet;

anställning, som beaktas för pension enligt
lagen om sjömanspensioner eller enligt lagen om

pension för vissa konstnärer och redaktörer i
arbetsförhållande (/); ej heller
anställning, i vilken förmånstagarens arbetsför-
tjänst i anställningen eller, om han samtidigt
innehar två eller flera anställningar, i dessa
sammanlagt i medeltal understiger 90 mark i
månaden.

*Denna lag träder i kraft den 198 .
Det i denna lag stadgade markbeloppet mot-
svarar det löneindexet som fastställts för år 1966.*

Helsingfors den 15 april 1985

Republikens President

Minister

2.

Lag

angående ändring av 8 § lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare 8 § 3 och 4 mom., sådana de lyder ändrade i lag av den 4 mars 1983 (235/83), som följer:

Gällande lag

Förslag

8 §

Är arbetstagare utan avbrott under en tid av minst sex månader samtidigt sysselsatt i två eller flera till nedan i 4 mom. avsedd grundpension berättigande arbets- eller tjänsteförhållanden eller företagarverksamhet, sammanräknas motsvarande pensionsgrundande löner och arbetsinkomster vid fastställandet av samordningsgrunden. Har arbetstagare omedelbart före pensionsfallet på grund av tidigare pensionsfall fått grundpension eller annan därmed jämförlig, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension och har han samtidigt under minst tre år stått i sådant arbets- eller tjänsteförhållande eller bedrivit sådan företagarverksamhet som berättigar till nedan i 4 mom. avsedd grundpension, läggs vid bestämmandet av samordningsgrunden till den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten in nämnda arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet 10/6 av den tidigare pensionen. Beträffande tillämpningen av detta moment på arbetsförhållanden som lyder under lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller på företagarverksamhet som lyder under sagda lag, gäller likväl vad därom är stadgat i nämnda lag.

De grundpensioner som skall beaktas vid samordningen är följande på arbets- och tjänsteförhållande samt företagarverksamhet grundade ålders- och invalidpensioner:

- 1) pension i enlighet med de i denna lag fastställda minimivillkoren;
- 2) med stöd av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beviljad pension;
- 3) pension i enlighet med det i lagen om pension för kommunala tjänstemän och arbetstagare stadgade grundpensionsskyddet;

Är arbetstagare utan avbrott under en tid av minst sex månader samtidigt sysselsatt i två eller flera till nedan i 4 mom. avsedd grundpension berättigande arbets- eller tjänsteförhållanden eller företagarverksamhet, sammanräknas motsvarande pensionsgrundande löner och arbetsinkomster vid fastställandet av samordningsgrunden. Har arbetstagare omedelbart före pensionsfallet på grund av tidigare pensionsfall fått grundpension eller annan därmed jämförlig, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension och har han samtidigt under minst tre år stått i sådant arbets- eller tjänsteförhållande eller bedrivit sådan företagarverksamhet som berättigar till nedan i 4 mom. avsedd grundpension, läggs vid bestämmandet av samordningsgrunden till den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten in nämnda arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet 10/6 av den tidigare pensionen. Beträffande tillämpningen av detta moment på arbetsförhållanden som lyder under lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (/) eller på företagarverksamhet som lyder under den förstnämnda lagen, gäller likväl vad därom är stadgat i sagda lagar.

De grundpensioner som skall beaktas vid samordningen är följande på arbets- och tjänsteförhållande samt företagarverksamhet grundade ålders- och invalidpensioner:

- 1) pension i enlighet med de i denna lag fastställda minimivillkoren;
- 2) med stöd av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beviljad pension;
- 3) pension i enlighet med det i lagen om pension för kommunala tjänstemän och arbetstagare stadgade grundpensionsskyddet;

4) pension i enlighet med lagen om statens pensioner, beräknad på det sätt som är stadgat i samma lags 10 § 1 mom.;

5) med stöd av pensionsstadgan för Finlands Bank beviljad pension i enlighet med grundpensionsskyddet;

6) med stöd av pensionsstadgan för Postbanken beviljad pension i enlighet med grundpensionsskyddet;

7) med stöd av pensionsreglementet eller pensionsstadgan för folkpensionsanstalten beviljad pension i enlighet med grundpensionsskyddet;

8) med stöd av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan beviljad pension, som motsvarar den i 4 punkten nämnda pensionen;

9) i enlighet med pensionsstadgan för ortodoxa kyrkosamfundet beviljad pension i enlighet med grundpensionsskyddet;

10) pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för lantbruksföretagare;

11) pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för företagare; *och*

12) pension enligt lagen om sjömanspensioner.

4) pension i enlighet med lagen om statens pensioner, beräknad på det sätt som är stadgat i samma lags 10 § 1 mom.;

5) med stöd av pensionsstadgan för Finlands Bank beviljad pension i enlighet med grundpensionsskyddet;

6) med stöd av pensionsstadgan för Postbanken beviljad pension i enlighet med grundpensionsskyddet;

7) med stöd av pensionsreglementet eller pensionsstadgan för folkpensionsanstalten beviljad pension i enlighet med grundpensionsskyddet;

8) med stöd av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan beviljad pension, som motsvarar den i 4 punkten nämnda pensionen;

9) i enlighet med pensionsstadgan för ortodoxa kyrkosamfundet beviljad pension i enlighet med grundpensionsskyddet;

10) pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för lantbruksföretagare;

11) pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för företagare;

12) pension enligt lagen om sjömanspensioner; *och*

13) *pension enligt lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande.*

Denna lag träder i kraft den

198 .

3.

Lag**angående ändring av 2 § lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 18 juli 1975 (568/75), som följer:

Gällande lag

2 §

Denna lag gäller inte anställning, som begynt efter det förmånstagaren fyllt 65 år;

anställning under den tid, för vilken förmånstagaren uppbär ålderspension enligt denna lag eller ålderspension enligt annan lag eller förordning på grund av tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarkerksamhet;

anställning, som beaktas för pension enligt lagen om sjömanspensioner; ej heller

anställning, i vilken förmånstagarens arbetsförtjänst i anställningen eller, om han samtidigt innehar två eller flera anställningar, i dessa sammanlagt i medeltal understiger 90 mark i månaden.

Förslag

2 §

Denna lag gäller inte anställning, som begynt efter det förmånstagaren fyllt 65 år;

anställning under den tid, för vilken förmånstagaren uppbär ålderspension enligt denna lag eller ålderspension enligt annan lag eller förordning på grund av tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarkerksamhet;

anställning, som beaktas för pension enligt lagen om sjömanspensioner *eller enligt lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (/)*; ej heller

anställning, i vilken förmånstagarens arbetsförtjänst i anställningen eller, om han samtidigt innehar två eller flera anställningar, i dessa sammanlagt i medeltal understiger 90 mark i månaden.

*Denna lag träder i kraft den 1986.
Det i denna lag stadgade markbeloppet motsvarar det löneindextal som fastställts för år 1966.*